

Όσο πλησιάζει η “Μέρα Ε” που θα σημάνει την εισαγωγή του ευρώ και τη χρήση του στις συναλλαγές των Ευρωπαίων, τόσο και προβάλλει

φαινόμενο άλλωστε – η σχετική βιβλιογραφία/φιλολογία. Το κείμενο αυτό δεν φιλοδοξεί να καλύψει όλο το εύρος του θέματος⁽¹⁾. Αφού επιχειρηθεί μια συνοπτική ανακεφαλαίωση των σημαντικότερων σταδίων της πορείας προς το ευρώ την προηγούμενη διετία, θα εκτεθούν μόνο μερικοί προβληματισμοί θεσμικού χαρακτήρα.

Περιμένοντας το ευρώ

*Η Μαδρίτη και
το σενάριο εισαγωγής
του ενιαίου νομίσματος*

εντονότερα η ασυμμετρία οικονομικής και πολιτικής ολοκλήρωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και η διαφορετική ταχύτητα ανάμεσα στις δύο συνιστώσες της ΟΝΕ – την οικονομική ένωση αφ’ ενός και τη νομισματική αφ’ ετέρου.

Νίκου Φραγκάκη
Δικηγόρου
Διευθυντή του ΕΚΕΜΕ

Η “επόμενη μέρα”, πάντως, θα είναι διαφορετική, όχι μόνο για όσους θα είναι “μέσα” αλλά και για κείνους που δεν θα έχουν θελήσει ή δεν θα έχουν μπορέσει την είσοδό τους με την πρώτη ομάδα. Θα είναι διαφορετική για τις κυβερνήσεις, για τους κοινοτικούς μηχανισμούς, για τους οικονομικούς παράγοντες και τις αγορές, αλλά και για όλους τους πολίτες-συναλλασσόμενους.

Όσο πλησιάζει η μέρα που θα είναι τόσο αλλιώς από τις προηγούμενες, συνεχώς πολλαπλασιάζεται – όπως για κάθε μείζον ευρωπαϊκό

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαίωσε το Δεκέμβριο 1995 στη Μαδρίτη το “σενάριο εισαγωγής του ενιαίου νομίσματος”, ότι δηλαδή το Τρίτο Στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης θα αρχίσει την 1η Ιανουαρίου 1999, σύμφωνα με τα κριτήρια σύγκλισης, το χρονοδιάγραμμα, τα πρωτόκολλα και τις διαδικασίες που ορίζονται από τη Συνθήκη⁽²⁾, καθώς και ότι ο υψηλός βαθμός οικονομικής σύγκλισης αποτελεί προϋπόθεση για το στόχο της Συνθήκης να δημιουργήσει ένα σταθερό ενιαίο νόμισμα. Αποφάσισε ακόμη ότι η ειδική ονομασία “Euro” θα χρησιμοποιείται αντί της γενικής έκφρασης “Ecu” που χρησιμοποιείται για την ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα στη Συνθήκη.

Οι κυβερνήσεις των δεκαπέντε κρατών-μελών συμφώνησαν επίσης ότι αυτή η απόφαση αποτελεί αποδεκτή και οριστική ερμηνεία των σχετικών διατάξεων της Συνθήκης.

Στο ίδιο Συμβούλιο οι ηγέτες των κρατών-μελών της ΕΕ αποφάσισαν ότι το Τρίτο Στάδιο θα αρχίσει την 1η Ιανουαρίου 1999, με τον αμετάκλητο καθορισμό των ισοτιμιών ανάμεσα στα νομίσματα των συμμετεχουσών χωρών, μεταξύ τους και με

⁽¹⁾ Μια καταγραφή ορισμένων νομικών, κυρίως, πτυχών της ΟΝΕ επιχειρήθηκε στο άρθρο μου “Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Νομικές Διαστάσεις”, Δελτίο ΕΕΤ Ιουν. 1996, σ. 35 επ., που θα ήταν χρήσιμο να συνδυαστεί με το παρόν.

⁽²⁾ Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣυνθΕΚ), όπως τροποποιήθηκε από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣυνθΕΕ) – κυρίως τίτλος VI “Οικονομική και Νομισματική Πολιτική” (άρθρα 102Α-109Μ) και τα προσαρτημένα πρωτόκολλα 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12 και 13.

το Euro (ευρώ). Από την ημερομηνία αυτή η νομισματική πολιτική και πολιτική ισοτιμιών θα ασκούνται σε ευρώ, η χρήση του ευρώ θα προωθηθεί στις αγορές συναλλάγματος και τα συμμετέχοντα κράτη-μέλη θα εκδώσουν σε ευρώ τα νέα μεταβιβάσιμα χρεόγραφα. Ένας κανονισμός του Συμβουλίου, που έχει ήδη ψηφισθεί⁽³⁾ θα τεθεί σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1999, και θα ορίζει, για το διάστημα κατά το οποίο θα υφίστανται διαφορετικές νομισματικές μονάδες, τη νόμιμη αντιστοιχία μεταξύ του ευρώ και των εθνικών νομισμάτων. Η υποκατάσταση των εθνικών νομισμάτων από το ευρώ δεν θα αλλοιώσει, αυτή καθεαυτή, τη συνέχεια των συμβάσεων εκτός εάν οι ίδιες προβλέπουν διαφορετικά. Στην περίπτωση των συμβάσεων που έχουν συναφθεί με αναφορά στο επίσημο καλάθι ecu της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η υποκατάσταση από το ευρώ θα γίνεται με αναλογία ένα προς ένα, εκτός εάν η σύμβαση περιέχει ρήτρα περί του αντιθέτου.

Το αργότερο την 1η Ιανουαρίου του 2002 θα αρχίσουν να κυκλοφορούν τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα σε ενιαίο νόμισμα, μαζί με τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα. Μετά από 6 μήνες το αργότερο, τα εθνικά νομίσματα θα έχουν αντικατασταθεί πλήρως από το ευρώ σε όλα τα συμμετέχοντα κράτη-μέλη, και η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος θα έχει ολοκληρωθεί. Ακολούθως τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα θα συνεχίσουν να ανταλλάσσονται μόνο στις εθνικές κεντρικές τράπεζες.

Στο ίδιο κείμενο⁽⁴⁾ υπογραμμίστηκε ότι η δημοσιονομική πειθαρχία έχει μέγιστη σημασία τόσο για την επιτυχία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης όσο και για την αποδοχή από το κοινό του ενιαίου νομίσματος. Συνεπώς, είναι ανάγκη να διασφαλισθεί ότι, μετά τη μετάβαση στο Τρίτο Στάδιο, τα δημόσια οικονομικά θα διατηρήσουν μια υγιή πορεία, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που θεσπίζει η Συνθήκη.

*Δουβλίνο: εμμονή
στους στόχους*

Ένα χρόνο αργότερα στο Δουβλίνο⁽⁵⁾, το Συμβούλιο, συνερχόμενο σε επίπεδο Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων, έλαβε την απόφασή του βάσει του άρθρου 109 I παρ. 3 της Συνθήκης και επιβεβαίωσε ότι η διαδικασία της παρ. 4 του ίδιου άρθρου θα εφαρμοστεί το ενωρίτερο δυνατόν εντός του 1998, εν όψει της έναρξης του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ την 1η Ιανουαρίου 1999. Στα πλαίσια αυτά, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επικρότησε την πρόθεση των κρατών-μελών να μειώσουν ακόμη περισσότερο τις δημοσιονομικές ανισορροπίες κατά το 1997, ώστε να επιτευχθεί κατά μέγα μέρος η διαρκής σύγκλιση που απαιτείται για τη συμμετοχή στο ενιαίο νόμισμα, υπογραμμίζοντας ότι η σταθερότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών είναι βασική για τη διαδικασία σύγκλισης και την απρόσκοπτη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Εξ άλλου, προβάλλοντας την ανάγκη να γίνει το ευρώ απτή πραγματικότητα για τους πολίτες, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιδοκίμασε το σχέδιο για τα χαρτονομίσματα του ενιαίου νομίσματος.

*Λουξεμβούργο:
προ των πυλών
του τρίτου σταδίου*

Το Δεκέμβριο του 1997, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο⁽⁶⁾ διαπίστωσε πλέον ότι κατ' ουσίαν είχε ολοκληρωθεί ο απαραίτητος μηχανισμός για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα, χάρη στη σύμπραξη των αρμόδιων οργάνων, δηλαδή του Συμβουλίου, της Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος. Συγκεκριμένα διαπίστωσε ότι το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης και τα νομοθετικά κείμενα τα σχετικά με το

⁽³⁾ Βλ. ψήφισμα του Συμβουλίου της 7.7.97 "για το νομικό πλαίσιο για την εισαγωγή του ευρώ" ΕΕ C 236/7-12 της 2.8.97. Βλ. επίσης τον καν. (ΕΚ) αριθ. 1103/97 του Συμβουλίου της 17.6.97 "σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ" ΕΕ L 162/1-3 της 19.6.97.

⁽⁴⁾ Συμπεράσματα της Προεδρίας - Μαδρίτη 15-16 Δεκεμβρίου 1995, SN 400/95.

⁽⁵⁾ Βλ. Συμπεράσματα της Προεδρίας - Δουβλίνο, 13 και 14 Δεκεμβρίου 1996, SN 401/96.

⁽⁶⁾ Βλ. Συμπεράσματα της Προεδρίας - Λουξεμβούργο, 12 και 13 Δεκεμβρίου 1997, SN 368/97.

νομικό καθεστώς του ευρώ έχουν εγκριθεί και έχει αποφασιστεί ότι από 1ης Ιανουαρίου 2002 θα τεθούν σε κυκλοφορία τα κέρματα και χαρτονομίσματα ευρώ, ενώ το Συμβούλιο καθόρισε σε κοινή του θέση τις ονομαστικές αξίες και τις τεχνικές προδιαγραφές των κερμάτων ευρώ. Προσδιορίστηκε, ακόμα, ότι οι διμερείς συναλλαγματικές ισοτιμίες που θα χρησιμοποιηθούν για τον καθορισμό των ισοτιμιών μετατροπής του ευρώ θα ανακοινωθούν στις 3 Μαΐου 1998 για τα κράτη-μέλη που θα συμμετάσχουν σ' αυτό από την αρχή.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σημείωσε επίσης την έκθεση του Συμβουλίου σχετικά με τις προετοιμασίες για το τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Στην έκθεση αυτή επαναλαμβάνονται οι αρχές και ο τρόπος εφαρμογής ενός ενισχυμένου οικονομικού συντονισμού μεταξύ των κρατών που θα συμμετέχουν στο ενιαίο νόμισμα, συντονισμός όμως που πρέπει να είναι σύμφωνος με την αρχή της επικουρικότητας⁽⁷⁾, καθώς και μεταξύ αυτών των κρατών και εκείνων που δεν θα μπορούν ακόμη να συμμετάσχουν στο ευρώ. Στη συνέχεια έγινε η, αυτονόητη⁽⁸⁾, μνεία ότι το Συμβούλιο ECOFIN είναι το κεντρικό όργανο συντονισμού των οικονομικών πολιτικών των κρατών-μελών, με εξουσία λήψεως αποφάσεων στους συναφείς τομείς και μάλιστα ότι η δεσπόζουσα αυτή θέση του στο κέντρο της διαδικασίας συντονισμού και λήψεως αποφάσεων σε οικονομικά θέματα καθιερώνει την ενότητα και τη συνοχή της Κοινότητας. Αποφασίστηκε όμως ότι οι υπουργοί των κρατών που συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ μπορούν να συναντώνται ατύπως (ως ΕΥΡΩ Χ) για να συζητούν θέματα που συνδέονται με τις συγκεκριμένες ευθύνες τους, όσον αφορά το ενιαίο νόμισμα. Η Επιτροπή και, όταν ενδείκνυται, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα καλούνται να συμμετάσχουν στις συνεδριάσεις. Το πικρό (για τους “απ’ έξω”) χάπι ζαχαρώθηκε με τη διαβεβαίωση ότι, οσάκις ανακύπτουν θέματα κοινού ενδιαφέροντος, θα συζητούνται από τους υπουργούς όλων των κρατών-μελών.

εθνική κυριαρχία

Η ολοκληρωμένη εφαρμογή της ONE θα σημάνει ένα άλμα της ενοποιητικής διαδικασίας που θα υπερβεί τα όρια της οικονομίας και του νομίσματος, αφού η οικονομία και το νόμισμα είναι στην πράξη ουσιώδη τμήματα της Πολιτικής. Συνεπώς η επόμενη μέρα θα οδηγήσει τις χώρες της ΕΕ, ανεπαισθήτως (εφόσον πολιτική ένωση δεν έχουν ακόμη αποφασίσει οι εταίροι) σε μια κατάσταση που θα είναι και μια μορφή πολιτικής ένωσης, στο μέτρο που η απόσπαση της νομισματικής και εν μέρει της οικονομικής διαχείρισης από τις εθνικές κρατικές οντότητες πλήττει καίρια την πολιτική αυτάρκεια του κράτους. Αναιρεί, δηλαδή, τις ιστορικές προϋποθέσεις της εθνικής κυριαρχίας. Το ζήτημα της κυριαρχίας, εσωτερικής και εξωτερικής, επανέρχεται λοιπόν στο προσκήνιο (αν υποθεθεί ότι είχε ποτέ αποσυρθεί...).

Η εκούσια συμμετοχή ενός κράτους στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και η εκχώρηση γι' αυτό το λόγο μέρους της κυριαρχίας του στην ΕΚ/ΕΕ προκειμένου να τη συνδιαχειριστούν τα όργανά της, μειώνει πραγματικά την εθνική κυριαρχία; Επισημαίνουμε αμέσως τη μερική αντίφαση που περικλείει το ίδιο το ερώτημα: Αν υπάρχει συνδιαχείριση και μάλιστα των αντίστοιχων τμημάτων κυριαρχίας όλων των κρατών-μελών, τότε δεν συντελείται εκχώρηση κυριαρχίας αλλά μάλλον συνάσκηση από όργανα της Ένωσης στα οποία τα κράτη έχουν αναθέσει τη σχετική αρμοδιότητα. Προφανώς ο συλλογισμός αυτός αφομοιώνει την *sui generis* φύση του κοινοτικού/ενωσιακού μορφώματος και δεν καταγίνεται με την αλυσιτελή αντιπαραβολή του με το κρατικό. Οπως έχει παρατηρηθεί⁽⁹⁾ η κυριαρχία (που “περιέχεται” στην ΕΕ) ούτε εκχωρείται μονομερώς ούτε αποφέρει κυριαρχικό κέρδος σε ένα κράτος σε βάρος ενός άλλου.

⁽⁷⁾ Βλ. Ψήφισμα του ΕΣ για το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών κατά το τρίτο στάδιο της ONE και για τα άρθρα 109 και 109 Β της Συνθήκης - Παράρτημα 1, Συμπεράσματα της Προεδρίας - Λουξεμβούργο 12 και 13 Δεκεμβρίου 1997, SN 368/97.

⁽⁸⁾ Βλ. άρθρα 103 και 145 ΣυνθΕΚ και τη δήλωση αριθ. 3 στη ΣυνθΕΕ.

⁽⁹⁾ Δ. Τσάτσου, *Επίμαχες Έννοιες της Ευρωπαϊκής Ένωσιακής Τάξης*, Εκδ. Αντ. Σάκκουλα 1997, σ. 42.

Ο περιορισμός της πολιτειακής αυτοδυναμίας του σύγχρονου κράτους είναι απότοκος της ριζικής μεταβολής των συνθηκών διαχείρισης βασικών κοινωνικών αναγκών και της μετάβασης σε ολοένα ευρύτερους σχηματισμούς διεθνοποιητικούς και, τελικά, παγκοσμιοποιητικούς. Στην περίπτωση της ΟΝΕ, τα κράτη-μέλη αποφάσισαν με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ την “αποεθνικοποίηση” της νομισματικής και της οικονομικής τους πολιτικής, ακριβώς επειδή οι συνθήκες διαχείρισης των πολιτικών αυτών κρίθηκε ότι επέβαλλαν – ή τουλάχιστον υπεδείκνυαν – τη μετάβαση σε καθεστώς περιφερειακής διεθνοποίησης, δηλαδή στην ΟΝΕ. Κατά μίαν άποψη αυτό δεν αρκεί για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων: Χρειάζεται επιπροσθέτως η θέσπιση της συνεργασίας του ευρώ με το δολάριο και το γιεν στα πλαίσια ενός παγκόσμιου νομισματικού οργανισμού που να λειτουργεί παράλληλα με το διάδοχο της GATT Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, τον ΠΟΕ⁽¹⁰⁾.

Ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας

Στα πλαίσια της προετοιμασίας της χώρας για την ΟΝΕ, ο ν. 2548/1997 “Ρυθμίσεις για την Τράπεζα της Ελλάδος” θέσπισε την πλήρη ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας, στα πρότυπα των ορισμών του άρθρου 107 ΣυνθΕΚ που διασφαλίζει την ανεξαρτησία της ΕΚΤ.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ.1 του εν λόγω νόμου, πρωταρχικός σκοπός της ΤτΕ είναι η διασφάλιση της σταθερότητας του γενικού επιπέδου τιμών και, με την επιφύλαξη του σκοπού αυτού, η ΤτΕ στηρίζει τη γενική οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης. Όταν όμως υιοθετηθεί το ευρώ ως το εθνικό νόμισμα της χώρας, η ΤτΕ, ως αναπόσπαστο μέρος του ΕΣΚΤ, θα επιδιώκει με τον ίδιο πρωταρχικό σκοπό με την παραλλαγή που προκρίνει η ΣυνθΕΚ 105 παρ. 1 (“διατήρηση της σταθερότητας των τιμών”), αλλά θα πάψει να στηρίζει την οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης (παρ. 2 του άρθρου 1 ν. 2548/1997).

Με τον τρόπο αυτό η ΤτΕ καθίσταται

ανεξάρτητη διοικητική αρχή. Την ανεξαρτησία της εμπεδώνει με τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 1 έως 5 του παραπάνω νόμου, ιδίως δε με εκείνη του άρθρου 3: “Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, η ΤτΕ και τα μέλη των οργάνων της δεν ζητούν ούτε δέχονται οδηγίες από την Κυβέρνηση ή οργανισμούς”. Η διάταξη ολοκληρώνεται με ένα τελευταίο εδάφιο που η αξία του μένει ν’ αποδειχτεί υπό τη βάσανο της ελληνικής πραγματικότητας: “Η Κυβέρνηση και οι λοιποί φορείς πολιτικής εξουσίας δεν επιδιώκουν να επηρεάζουν τα όργανα της Τράπεζας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους”.

Συνέπεια των νέων ρυθμίσεων που κατοχυρώνουν την ανεξαρτησία της ΤτΕ είναι ότι για τις αποφάσεις της δεν υπάρχει πλέον πολιτική ευθύνη της Κυβέρνησης, ο δε συναφής κοινοβουλευτικός έλεγχος περιορίζεται δραστικά. Στην άσκηση της νομισματικής πολιτικής η κεντρική τράπεζα μπορεί μεν να μη γίνεται κράτος εν κράτει αλλά ο κυβερνητικός έλεγχος, έστω και “υπό την καλή έννοια του όρου που είναι ταυτόσημη με τη λαϊκή κυριαρχία”⁽¹¹⁾ τίθεται πλέον εκτός θεσμικού πλαισίου, αποκλίνοντας από τις συνταγματικές προβλέψεις (Σ 70 παρ. 6 και 85)⁽¹²⁾. Πειθαρχώντας στις προβλέψεις της Συνθήκης, ο εθνικός νομοθέτης επαφίεται στο ότι η ΤτΕ θα επιδιώκει την εκπλήρωση της αποστολής της στα πλαίσια του ΕΣΚΤ, δηλαδή ενός κοινοτικού οργάνου που, επίσης, απολαμβάνει απόλυτη ανεξαρτησία απέναντι στο Συμβούλιο Υπουργών και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁽¹³⁾.

Το ζήτημα του βαθμού ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών έχει τεθεί – και εξακολουθεί να τίθεται εν όψει αναγκαίων

⁽¹⁰⁾ Βλ. Giovanni Agnelli, “Closing Address” στο συνέδριο Europe’s Global Currency, The Philip Morris Institute, Conference Proceedings, Rome, July 1 & 2, 1996, p. 33.

⁽¹¹⁾ Βλ. Γ. Καλλιμόπουλου, Το Δίκαιο του Χρήματος, εκδ. Αντ. Ν. Σάκουλα, 1993, σ. 310.

⁽¹²⁾ Βλ. την Έκθεση στο σχ. ν. “Ρυθμίσεις για την ΤτΕ”, της Δ/σης Επιστημονικών Μελετών της Βουλής των Ελλήνων (18.11.97 - εισηγ. Α. Πλιάκος).

⁽¹³⁾ Για την ανεξαρτησία της ΤτΕ μέχρι τις παραμονές της ψήφισης του ν.2548/1997, βλ. και Γ. Αλογοσκούφη, Η ΤτΕ και ο Πληθωρισμός. Ανεξαρτησία και Δημοκρατικός Έλεγχος, εκδ. Ε 21, 1996.

⁽¹⁴⁾ Για τη σχετική συζήτηση στη Γαλλία βλ. ενδεικτικά “La révision de la loi sur le statut de la Banque de France s’annonce délicate” στην εφημ. Le Monde 29.1.98.

λόγω ΕΚΤΕ ρυθμίσεων⁽¹⁴⁾ – στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο.

Ολοκληρώνοντας αυτό τον προβληματισμό, αξ θυμηθούμε τι είπε το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας στην απόφασή του της 12.10.93 για την ανεξαρτησία της Bundesbank και την προσβολή της “αρχής της δημοκρατίας” που της καταλογιζόταν. Το Δικαστήριο θεώρησε ότι αυτό δικαιολογείται από το γεγονός ότι μια ανεξάρτητη κεντρική τράπεζα μπορεί να εξασφαλίσει καλύτερα από τα κρατικά όργανα που ενσαρκώνουν την κυριαρχία, την αξία του χρήματος και κατ’ επέκταση τη γενική οικονομική βάση της εθνικής δημοσιονομικής πολιτικής. Απομένει να κριθεί αν και η ΕΚΤ και το ΕΣΚΤ θα εξασφαλίσουν την ίδια αποδοχή και εμπιστοσύνη.

Ξεπροβοδίζοντας τη δραχμή

Το Σύνταγμα (άρθρο 80 παρ. 2) ορίζει ότι

το δικαίωμα έκδοσης (“κοπής”) χρήματος ανήκει στο κράτος: “Ο νόμος ορίζει τα σχετικά με την κοπή και την έκδοση νομίσματος”⁽¹⁵⁾. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι διατάξεις που υλοποιούν τη συνταγματική πρόβλεψη (α.ν.362/1945 και ν.δ. 3424/1927) δεν αναφέρουν τη δραχμή ως νόμισμα της χώρας – την αποκαλούν απλώς “νομισματική μονάδα”⁽¹⁶⁾. Αντίθετα, ο νεαρός ν. 2548/1997 επαναλαμβάνει σε κάθε ευκαιρία την πανηγυρική διατύπωση “από της υιοθετήσεως του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος (ευρώ) ως του εθνικού νομίσματος της χώρας” (άρθρο 1 παρ. 2, άρθρο 2 παρ. 3, άρθρο 12 παρ. 17). Πέρα από τις άλλες προβλέψεις του, ο νόμος ορίζει ότι από την παραπάνω ημερομηνία, κάθε διάταξη νόμου η οποία αντίκειται σε κανόνες πρωτογενούς ή παράγωγου δικαίου της ΕΕ που αφορούν στη λειτουργία του ΕΣΚΤ ή και της ΕΚΤ πάυει να ισχύει.

Από τις διατάξεις της ΣυνθΕΚ προκύπτει όντως η υποχρέωση των κρατών-μελών να προσαρμόσουν κατά το δεύτερο εξάμηνο του 1998 την εθνική τους νομοθεσία ώστε να είναι σε θέση ν’ ανταποκριθεί στις

απαιτήσεις λειτουργίας της ΕΚΤ και του ΕΣΚΤ. Δεν υπάρχει όμως υποχρέωση για τα κράτη, ιδίως αν δεν συμπεριλαμβάνονται στους “ins”, να μεταβάλουν πανηγυρικά και εκ προοιμίου το εθνικό τους νόμισμα, ενόσω είναι ακόμη αβέβαιο όχι μόνο το “πότε” αλλά και το “αν”.

Είναι δύσκολο, σ’ αυτή τη φάση, να εκτιμηθεί η ερμηνευτική αξία της παροιμίας “καλομελέτα κι έρχεται” που ίσως να επέδρασε στα παραγωγικά αίτια της βούλησης του νομοθέτη, όταν βιάστηκε να ξεπροβοδίσει τη δραχμή. Η αισιοδοξία συνήθως είναι καλό πράγμα. Πάντως είναι αλήθεια ότι για το πέραςμα της Αχερουσίας δεν χρειάζεται δραχμή. Αρκεί κι ένας οβολός.

⁽¹⁵⁾ Ανάλογες διατάξεις είχαν και τα προηγούμενα συντάγματα.

⁽¹⁶⁾ Βλ. Γ. Καλλιμόπουλο, ο.π. σ. 75.